

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 6Ssk/103/2022
Identifikačné číslo spisu: 1021202050
Dátum vydania rozhodnutia: 31. mája 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Michal Matulník
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:1021202050.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: P. P., narodená XX. E.W. XXXX, bytom F.. U.. Š. X/XX, F., právne zastúpenej: JUDr. Roman Henčel, advokát so sídlom G. Švéniho 8, Prievidza proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 3. novembra 2021, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/13/2022-53 zo 4. júla 2022, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) kasačnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom č. k. 14Sa/13/2022-53 zo 4. júla 2022 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“ alebo „Správny súdny poriadok“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného číslo: XXX XXX XXXX X z 3. novembra 2021 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“), ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) číslo: XXX XXX XXXX X z 21. júna 2021 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 71 ods. 1, § 73 a § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietol žiadosť žalobkyne o zvýšenie invalidného dôchodku z 23. marca 2021.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia preskúmal najmä v intenciách ustanovenia § 153 ods. 5 a § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a v režime stanovenom Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd za rozhodné (body 7 až 9 napadnutého rozsudku), čo sa týka skutkového stavu, považoval nasledovné: (i) žalobkyňa je od roku 2009 uznaná za invalidnú s tým, že miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je (v čase rozhodovania krajského súdu) stanovená na hranici 60%; (ii) za rozhodujúce zdravotné postihnutie bolo v roku 2018 (pred týmto určením bola žalobkyňa uznaná za invalidnú pre depresívny syndróm) určené ochorenie zaradené do kapitoly XV. Oddielu E, položky 3 písm. c) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. - degeneratívne zmeny na chrbtici a medzistavcových platničkách s trvalým ťažkým postihnutím funkcie a často recidivujúcimi dlhotrvajúcimi prejavmi dráždenia nervov a svalov, ťažkou poruchou statiky a dynamiky chrbtice s výraznou poruchou svalového korzetu; (iii) miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola pri rozhodujúcom zdravotnom postihnutí určená na hornej hranici (50%) z percentuálneho rozpätia od 40% do 50%; (iv) za ostatné ochorenia bola miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť zvýšená o maximálnych možných 10%; (v) žiadosťou z 23. marca 2021 žalobkyňa žiadala zvýšenie invalidného dôchodku; (vi) prvostupňový správny orgán predmetnú žiadosť zamietol vychádzajúc pritom z posúdenia zdravotného stavu žalobkyne v posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Prievidza z 22. apríla 2021; (vii) prvostupňové rozhodnutie žalobkyňa napadla odvolaním, o ktorom rozhodol žalovaný druhostupňovým rozhodnutím tak, ako je uvedené v bode 1 vyššie.

4. Krajský súd podstatu správnej žaloby zhrnul do bodu 13 kasačnou sťažnosťou napadnutého rozsudku tak, že žalobkyňa videla nezákonnosť rozhodnutí správnych orgánov v tom, že „ ... posúdenie jej zdravotného stavu posudkovým lekárom bolo realizované v jej neprítomnosti. Uznala, že v danom čase síce existovala krízová situácia, ktorá si vyžadovala obmedzenie osobných kontaktov, avšak v súčasnosti by už bolo možné realizovať posúdenie jej zdravotného stavu posudkovým lekárom za jej osobnej prítomnosti. O takéto posúdenie pritom požiadala v podanom odvolaní.“

5. Krajský súd za podstatnú pre rozhodnutie vo veci považoval skutočnosť, že žalobkyňa dosiahla maximálnu možnú mieru straty pracovnej schopnosti ako za rozhodujúce zdravotné postihnutie, tak za ostatné ochorenia (50% + 10%), pričom ale nepredložila odborné nálezy preukazujúce nové závažné ochorenie, ktoré by mohlo byť vyhodnotené ako jej najzávažnejšie a nepreukazovala ani zhoršenie jej ochorenia. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, berúc do úvahy, že v čase rozhodovania správneho orgánu existovala krízová situácia (umožňujúca, aby bolo posúdenie zdravotného stavu realizované bez osobnej prítomnosti žalobkyne) dospel krajský súd k záveru, že „Bežným vyšetrením realizovaným posudkovým lekárom a ani uvedením subjektívnych ťažkostí žalobkyne do zápisnice by nemohli byť zvrátené závery ošetrojúcich lekárov žalobkyne, v ktorých nie sú zaznamenané zásadné zmeny jej zdravotného stavu, ktoré by mohli viesť k zmene určenia jej najzávažnejšieho ochorenia.“. Krajský súd preto správnu žalobu podľa § 190 SSP zamietol a o trovách konania rozhodol s odkazom na ustanovenie § 168 SSP, tak, že ich náhradu žiadnemu z účastníkov nepriznal.

II.

6. Proti rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. S rozsudkom krajského súdu vyjadrila nesúhlas, pričom dôvod kasačnej sťažnosti vyjadrila odkazom na ustanovenie § 440 ods. 1 písm. g) SSP v podstatnom tvrdiac, že sa „ ... cíti byť poškodená na svojich právach, pretože žalovaný, napriek tomu, že v žiadosti uviedla, že došlo k zhoršeniu jej zdravotného stavu, rozhodol o jej žiadosti bez toho, aby bol jej aktuálny zdravotný stav vyšetrený za jej osobnej účasti.“. Dôvodila, že práve osobná účasť žalobkyne, ako posudzovanej osoby pri posúdení jej zdravotného stavu bola potrebná za účelom objektívneho posúdenia, či došlo k zhoršeniu jej zdravotného stavu v dôsledku zmeny určenia najzávažnejšieho ochorenia. Odkazujúc na ustanovenie §

462 ods. 1 SSP žiadala, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

8. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne vyjadril podaním z 10. augusta 2022.

9. Uviedol, že dôvody, ktoré žalobkyňa uvádza v kasačnej sťažnosti nepovažuje za opodstatnené. Podľa jeho názoru krajský súd zistil správne skutkový stav, na základe ktorého vec náležite právne posúdil. Uviedol, že žalobkyňa ako v odvolacom konaní, tak v súdnom konaní neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali úplnosť, objektivitu a presvedčivosť posudkov posudkových lekárov sociálneho poistenia. Navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

IV.

10. Vyjadrenie žalovaného ku kasačnej sťažnosti bolo žalobkyni (jej právnemu zástupcovi) doručené na vedomie dňa 16. augusta 2022.

V.

11. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný [§ 11 písm. h) SSP] preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

12. Predmetom kasačného konania v predmetnej veci je rozsudok krajského súdu, ktorým tento zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného číslo: XXX XXX XXXX X z 3. novembra 2021, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie číslo: XXX XXX XXXX X z 21. júna 2021. Prvostupňovým rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 71 ods. 1, § 73 a § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietol žiadosť žalobkyne o zvýšenie invalidného dôchodku z 23. marca 2021.

13. Najvyšší správny súd mal z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou tvoril pripojený dávkový a predovšetkým posudkový spis preukázané, že

- žalobkyňa žiadosťou z 23. marca 2021 požiadala o zvýšenie invalidného dôchodku;

- rozhodnutím z 21. júna 2021, číslo: XXX XXX XXXX X prvostupňový správny orgán (Sociálna poisťovňa, ústredie) postupom podľa § 73 a § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. žiadosť žalobkyne o zvýšenie invalidného dôchodku zamietol;

- prvostupňový správny orgán svoje rozhodnutie v podstatnom odôvodnil tým, že podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia je žalobkyňa naďalej invalidná podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. s rovnakou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť ako pri predchádzajúcom posúdení jej zdravotného stavu a preto žalobkyni patrí invalidný dôchodok v nezmenenej sume;

- posudkový lekár sociálneho poistenia, vychádzajúc zo správy P.. E. O. (Neurologická ambulancia - P.. O.) z 19. februára 2021, vo výroku odborného posudku o invalidite z 22. apríla 2021 uviedol: „Je naďalej invalidná podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v

porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách: 60%.“;

- proti prvostupňovému správnomu rozhodnutiu sa žalobkyňa odvolala, pričom o odvolaní rozhodol žalovaný rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X z 3. novembra 2021, ktoré v podstatnom odôvodnil tým, že žalobkyňa v odvolacom konaní nepreukázala, že jej zdravotný stav odôvodňuje zvýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Žalovaný vyhodnotil námietku žalobkyne týkajúcu sa nespokojnosti s posúdením jej zdravotného stavu ako nedôvodnú, keďže táto je podľa žalovaného vyvolaná len subjektívnym presvedčením žalobkyne, čo však (odkazujúc na ustanovenie § 153 a nasl. zákona č. 461/2003 Z. z.) nie je dôvod na spochybňovanie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v správnom konaní;

- vychádzajúc z toho, že sa skutočnosti rozhodujúce na výplatu invalidného dôchodku a jeho sumy podľa § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. nezmenili, žalovaný uzavrel, že žalobkyne patrí invalidný dôchodok naďalej v nezmenenej sume, a teda odvolanie žalobkyne v celom rozsahu s odkazom na ustanovenie § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietol;

- žalobkyňa následne rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne napadla správnu žalobou, o ktorej krajský súd rozhodol kasačnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom tak, ako je uvedené vyššie.

14. Najvyšší správny súd vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho, ako aj pripojeného posudkového spisu dospel k záveru, že správne orgány postupovali správne, keď na podklade odborného posudku o invalidite pristúpili k zamietnutiu žiadosti žalobkyne o zvýšenie invalidného dôchodku.

15. Podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

16. Podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenec je invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

17. Podľa § 71 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

18. Podľa § 71 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4.

19. Podľa § 71 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

20. Podľa § 71 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú.

21. Podľa § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10%, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a

schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmienujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav.

22. Podľa § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., výplata dávky sa zastaví, uvoľní alebo sa dávka vypláca v nižšej sume alebo vo vyššej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na výplatu dávky.

23. Podľa § 153 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z., ak § 155 ods. 1 neustanovuje inak, lekársku posudkovú činnosť vykonáva posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky a posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia (ďalej len „posudkový lekár“) za osobnej účasti poistenca alebo poškodeného, ak posudkový lekár neurčí inak; podmienka osobnej účasti musí byť splnená vždy, ak o to poistenc alebo poškodený požiada.

24. Podľa § 153 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z., posudkový lekár pri výkone lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje s praktickým lekárom, ošetrojúcim lekárom a s revíznym lekárom zdravotnej poisťovne. Posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia môže posúdiť dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav poistenca v prítomnosti prísediaceho lekára so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore.

25. Podľa § 196 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z., účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhl, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci.

26. Podľa § 196 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z., organizačná zložka Sociálnej poisťovne hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti.

27. Podľa § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., počas krízovej situácie sa ustanovenia § 142 ods. 6 písm. c), § 146 ods. 2 a § 153 ods. 5 časť vety za bodkočiarkou neuplatňujú.

28. Najvyšší správny súd v kasačnej sťažnosti identifikoval v podstate jedinú námietku žalobkyne, ktorú táto zhutnila do nasledovných slov: „Žalobkyňa sa rozhodnutím žalovaného cíti byť poškodená na svojich právach, pretože žalovaný, napriek tomu, že v žiadosti uviedla, že došlo k zhoršeniu jej zdravotného stavu, rozhodol o jej žiadosti bez toho, aby bol jej aktuálny zdravotný stav vyšetrený za jej osobnej účasti.“. Dôvod kasačnej sťažnosti žalobkyňa subsumovala pod ustanovenie § 440 ods. 1 písm. g) SSP. Žalobkyňa rozhodnutiam prvostupňového a druhostupňového správneho orgánu vytýka, že tieto boli prijaté bez toho, že by bol „aktuálny zdravotný stav vyšetrený za jej osobnej účasti“.

29. Vychádzajúc z (i) vyššie citovaného ustanovenia § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. (na základe ktorého najvyšší správny súd nepovažoval za pochybenie v štádiu posudkovej činnosti, keď posudkový lekár sociálneho poistenia ústredie zhodnotil zdravotný stav v neprítomnosti žalobkyne, nakoľko takýto postup v tom čase umožňovala spomínaná právna úprava § 153 ods. 5 v spojení s § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.); (ii) ďalej vychádzajúc zo skutočnosti, že odborný posudok o invalidite z 22. apríla 2021 (slúžiaci ako podklad pre rozhodnutia správnych orgánov) vychádzal z odborných nálezov, medzi ktoré patrí aj nález z 19. februára 2021 (teda datovaný približne jeden mesiac pred podaním žiadosti žalobkyne z 23. marca 2021), ktorého podstatou je vyjadrenie o nezmenenom postoji ošetrojúceho lekára (použitie spojenie „Z: Nemením ...“) a (iii) v neposlednom rade vychádzajúc zo skutočnosti, že žalobkyňa dosiahla podľa odborného posudku maximálnu možnú mieru straty pracovnej schopnosti ako za rozhodujúce zdravotné postihnutie, tak za ostatné ochorenia (50% + 10%) nevzhladol najvyšší správny súd dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu. Tieto závery, spolu so správnu citáciou dotknutých právnych noriem, totiž vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku krajského súdu. Preto sa s ním najvyšší správny súd v celom rozsahu stotožňuje, považujúc právne posúdenie veci krajským súdom za správne.

30. Záverom najvyšší správny súd zdôrazňuje, že uvedeným rozhodnutím žalovaného a krajského súdu nie je dotknuté právo žalobkyne podať si novú žiadosť o zvýšenie invalidného dôchodku, a to na základe nových lekárskejších správ o vyšetrení jej zdravotného stavu. Rovnako tak nie je dotknuté právo žalobkyne podať si novú žiadosť o zvýšenie invalidného dôchodku v prípade, ak by došlo k zmene rozhodujúceho zdravotného postihnutia [tak ako sa tomu v prípade žalobkyne v minulosti stalo, keď pôvodným rozhodujúcim zdravotným postihnutím bol depresívny syndróm a následne (v roku 2018) došlo k určaniu ochorenia zaradeného do kapitoly XV. Oddielu E, položky 3 písm. c) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z.] vychádzajúc pritom z lekárskejších správ o vyšetrení jej zdravotného stavu. Inými slovami, najvyšší správny súd v postupe a rozhodnutiach správnych orgánov, ktoré v tomto konaní v rámci prieskumu rozsudku krajského súdu skúmal, nezhladol pochybenia (osobitne vo vzťahu k argumentácii žalobkyne týkajúcej sa potreby jej osobnej účasti pri posudzovaní posudkovým lekárom napriek aplikácii ustanovenia § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.), táto skutočnosť však nemá vplyv na možný budúci postup žalobkyne, ktorým by si chcela uplatňovať zvýšenie invalidného dôchodku.

31. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší správny súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobkyne za dôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

32. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobkyni, ktorá v tomto konaní úspech nemala, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

33. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.